

www.amu.edu.az

TƏBİB

Təsisçi: Azərbaycan Tibb Universiteti

Qəzet 1933-cü ildən çıxır

№-07 (1811) 15 aprel 2025-ci il

İmtahan prosesi ilə bağlı yeniliklər tətbiq olunur

Struktur dəyişiklikləri, həm də qarşıya qoyulan hədəflərə çatmaq üçün yeni bir yoldur

səh. 2

10 tələbəmiz "Brend tələbə" adına layiq görülüb

səh. 2

800-ə yaxın laborator müayinə aparılan şöbə ən müasir avadanlıqlarla təchiz olunub

səh. 5

Uşaqlarda yaddaş pozulmaları: mütəxəssis səbəbləri və əlamətləri sadalayır

səh. 6

Bezmialem Vakıf Universitetinin rektoru ATU-nun qonağı olub

Rektor, professor Gəray Gəraybəyli ortaq layihələrin inkişaf etdirilməsinin əhəmiyyətini vurğulayıb

səh. 2

Tələbə Elmi Cəmiyyəti istedadlı gəncləri aşkara çıxarır

Stomatologiya, I Müalicə-profilaktika və Əczaçılıq fakültələrində TEC-in növbəti konfransları keçirilib

səh. 3

"Meta-atomlar" tibbin xidmətində

Metamateriallar bir çox istiqamətlərdə böyük üstünlüklər təqdim edir

səh. 7

Yeni nəsil radiologiya süni intellektlə mükəmməlləşir

Professor Mələhət Sultan: "Həkimin peşəkarlığı ən yeni deyil, ən optimal müayinə üsulunu seçə bilməsindədir"

səh. 4

Bezmialem Vakıf Universitetinin rektoru ATU-nun qonağı olub

Rektor, professor Gəray Gəraybəyli ortaq layihələrin inkişaf etdirilməsinin əhəmiyyətini vurğulayıb

ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyli ölkəmizdə səfərdə olan türkiyəli həmkarı ilə görüşüb. Bezmialem Vakıf Universitetinin rektoru, professor Rümeyza Kazancıoğlu ilə görüşdə iki ali təhsil müəssisəsi arasında əməkdaşlıq istiqamətləri müzakirə olunub.

Professor G. Gəraybəyli ATU ilə Bezmialem Vakıf Universiteti arasında əməkdaşlığa dair memorandumun tələbləri, bu saziş çərçivəsində görülməli işlər haqqında fikirlərini bölüşüb. Təhsil müəssisələri arasında münasibətlərin güclənməsinin tərəfdarı olduğunu bildiren rektor, tibb təhsili sahəsində ortaq layihələrin inkişaf etdirilməsinin əhəmiyyətini vurğulayıb.

Professor R. Kazancıoğlu dəvət üçün təşəkkür edərək, rəhbəri olduğu ali təhsil müəssisəsi haqqında danışdı. O, universitetlər arasında elmi, mədəni əlaqələrin qurulması və inkişafının ölkələrimizin bir-birinə daha da yaxınlaşmasına şərait yaratdığını qeyd edib.

ATU-nun Elmi işlər üzrə prorektor, professor Məlahət Sultan, Beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektor, dosent Orxan İsayev, Tədris Terapevtik Klinikanın Nefrologiya şöbəsinin müdiri, I Daxili xəstəliklər kafedrasının dosenti, t.e.d. Aytən Məmmədova və Efferent terapiya şöbəsinin müdiri, I Daxili xəstəliklər kafedrasının assistenti Elgün Həziyev in iştirak etdiyi görüşdə elmi əməkdaşlıq çərçivəsində səfərlərin təşkil olunması, müxtəlif görüşlərin həyata keçirilməsi ilə bağlı təkliflər irəli sürülüb.

İmtahan prosesi ilə bağlı yeniliklər tətbiq olunur

Struktur dəyişiklikləri, həm də qarşıya qoyulan hədəflərə çatmaq üçün yeni bir yoldur

Tədris işlər üzrə prorektor, professor Nazim Pənahov, Tədris Departamentinin müdiri, dosent Kamandar Yaqubov və İnformasiya Texnologiyaları Departamentinin müdiri Rəmzi Əliyev ATU-nun bütün fakültələri üzrə imtahan suallarını tərtib edən ekspertlərlə görüş keçiriblər.

Görüşdə çıxış edən professor N. Pənahov imtahan prosesi və onun həyata keçirilməsində baş verən yeniliklər, bu istiqamətdə ekspertlərin üzərinə düşən məsuliyyətlə bağlı məlumat verib: "Elmi Şuranın qərarı və rektorun əmri ilə İmtahan Mərkəzi bir qurum kimi ləğv edilib. Bu səbəbdən də imtahan sistemində və imtahanların keçirilməsində bəzi dəyişikliklər olub. Bundan sonra adicəkilən qurum İnformasiya Texnologiyaları Departamentinin nəzdində bir şöbə kimi fəaliyyət göstərəcək. Şöbəyə Cəmilə Quliyeva rəhbərlik edir. İmtahanların koordinasiyası isə IT departamenti tərəfindən həyata keçiriləcək.

Nəzərinizə çatdırım ki, bu sadəcə bir struktur dəyişikliyi deyil, eyni zamanda qarşıya qoyulan hədəflərə çatmaq üçün yeni bir yoldur".

Prorektor xatırladı ki, bu il İctimai səhiyyə, Stomatologiya və Əczaçılıq fakültələri üzrə buraxılış sessiyasında Dövlət Buraxılış İmtahanları olmayacaq: "Gələn ildən etibarən Müalicə-profilaktika fakültələrinin tələbələri də adicəkilən imtahanları verməyəcəklər. Bütün fakültələrdə yeni formatda buraxılış imtahanları keçiriləcək. Yeni tələbələr bilət çəkib, sual-cavabla imtahanlarını verəcəklər. Nəzərdə tutulmuş 100 ballıq sistemin 50-si OSKİ, 50-si isə şifahi imtahanlar hesabına toplanacaq. Şifahi imtahan isə 2 mərhələdə keçiriləcək, nəzəri və praktik hissədən ibarət olacaq".

N. Pənahov ekspertlərə münasibətdə də dəyişikliklər olacağını diqqətə çatdırıb: "Siz kafedra müdirinin təqdimatı ilə ekspert kimi fəaliyyət göstərirsiniz. Sizin bal qiymətləriniz də artırılacaq. Əməyinizin dəyərləndirilməsi

prinsipinə keçəcəyik. Sualların yazılışına, yoxlanılmasına, məxfiliyinin qorunmasına, keyfiyyətinə ekspert kimi cavabdeh olacaqsınız. Sizin tərəfinizdən hazırlanan suallar imzalandıqdan sonra sual formatında tələbəyə verilməlidir. Bu da istər-istəməz apellyasiya şikayətlərinin azalmasına səbəb olacaq. Ona görə test hazırlayan zaman diqqətli olmalısınız ki, hansısa səhv sual sistemə düşməsin. İmtahan zamanı suallarla bağlı hansısa problem yaransa, biz bunun səbəbini artıq kafedra müdirindən deyil, imtahan ekspertlərindən soruşacağıq. Ona görə də qüsurlu hesab etdiyiniz testlər varsa, indidən dəyişə bilərsiniz".

Dosent K. Yaqubov öz çıxışında aprelin 12-dən etibarən Müalicə-profilaktika fakültəsində, daha sonra isə digər ixtisaslar üzrə kollokviumların başlayacağını bildirdi: "Ekspertlərimizin fəaliyyəti ilə bağlı bəzi məqamlar kollokviumdan və ildə iki dəfə imtahanlardan sonra müzakirə olunur. Amma buna baxmayaraq, hər semestr

testlərlə bağlı fərqli-fərqli problemlər ortaya çıxır. Əvvəllər cərrahi və daxili xəstəliklərlə bağlı hazırlanmış suallarda problemlər yaşayırdıq. Bu zaman kafedrlar edilmiş səhvə görə bir-birini günahlandırirdılar. İndi həmin problem aradan qalxıb. Lakin buna baxmayaraq, yenə də xoşagəlməz məqamlara rast gəlinir. Ona görə də hər görüşümüzdə tövsiyə edirik ki, hansı mübahisə doğuran test olarsa, sistemə daxil edilməsin. Testlər tədris proqramı və sillabuslara uyğun hazırlanmalıdır".

K. Yaqubov təkrar dinləmə fənləri ilə bağlı da diqqətli olmağı məsləhət görüb: "Çünki tələbələr arasında köhnə və yeni standartlarla təhsil alanlar var. Suallar onlara tədris olunan fənnə uyğun hazırlanmalıdır. Bildiyiniz kimi, universitetimizdə tədris üç dildə aparılır. Ona görə də hazırlanan testlərin sayı hər üç dildə eyni olmalıdır".

IT departamentinin müdiri Rəmzi Əliyev də ekspertləri hazırladıqları testin düzgünlüyünə

tam əmin olduqdan sonra imza atmağa çağırıb. Bildirib ki, əgər hansısa suallarda şübhəli və qaranlıq məqamlar varsa, onu imtahanlar başlayanaqəd dəyişə bilərlər: "Məqsədimiz imtahan zamanı suallarla bağlı problemlərin ortaya çıxmamasıdır. İstəyirik ki, apellyasiya şikayətlərinin sayı minimuma endirilsin. Hazırladığınız suallarla bağlı imtahanlardan sonra dəyərləndirmə aparmaq imkanlarımız olacaq. O zaman qərar vermək mümkün olacaq ki, hansı ekspertlə fəaliyyətimizi davam etdirək, ya yox. Aralıq imtahanlarından sonra suallar və ədəbiyyatlarla bağlı hazır şablonlar göndəriləcək. Tədris olunan ədəbiyyatlar indidən elektron sistemə salınmalıdır ki, sonra tələbələr "başqa ədəbiyyatlardan oxumuşuq" deyərək bəhanə gətirə bilməsinlər".

Qeyd edək ki, daha öncə İctimai səhiyyə, Stomatologiya və Əczaçılıq fakültələri üzrə imtahan suallarını tərtib edən ekspertlərlə müvafiq görüş keçirilib.

Qabil ABDULLAYEV

10 tələbəmiz "Brend tələbə" adına layiq görülüb

AzEdu.az təhsil portalı və ali məktəblərin birgə təşkilatçılığı ilə həyata keçirilən "Brend tələbə" layihəsi çərçivəsində xüsusi meyarlara uyğun tələbələr seçilib. Bu il Azərbaycan Tibb Universitetindən 10 tələbə bu adə layiq görülüb:

I Müalicə-profilaktika fakültəsi:

Kənan Kazimov – II kurs,
Güləy Novruzova – IV kurs,
Fidan Vəlizadə – V kurs

II Müalicə-profilaktika fakültəsi:

Eldar Baxşəliyev – IV kurs,
Leyla Əhmədova – II kurs

Əczaçılıq fakültəsi:

Teymur Rəhimov – III kurs, Jale Abbasova – IV kurs

Stomatologiya fakültəsi:

Nigar Əfəndiyeva – IV kurs,
Xəyal Fətullayev – V kurs

İctimai səhiyyə fakültəsi:

Nailə Əhmədova – V kurs

Tələbələrımızı təbrik edir və uğurlar arzulayırıq!

Azərbaycan Tibb Universitetinin İctimai səhiyyə fakültəsinin qrup nümayəndələri ilə görüş keçirilib. Görüşdə Tədris Departamentinin rəhbəri, dosent Kamandar Yaqubov çıxış edib. O, kollokviumların keçirilməsi və yeniliklərlə bağlı tədbirlərin iştirakçılara geniş məlumat verib.

Qrup nümayəndələri ilə görüş keçirilib

Bildirib ki, İctimai səhiyyə fakültəsinin nəzdində olan ixtisaslarda – tibb bacısı (qardaşı), fizioterapiya və tibbi reabilitasiya ixtisasları üzrə 3 kursda, ictimai səhiyyə üzrə isə 4 kursda kollokvium təşkil olunur: "Diqqətinizə çatdırmaq istəyirəm ki, kollokviumlar aprelin 19-dan başlayacaq. İxtisas fənlərini isə kollokvium kimi nəzərdə tutmamışıq. Hansı

universitetin rektoru, prorektor və dekanlar monitorlar vasitəsilə imtahanların gedişini öz otaqlarından izləyə biləcəklər. Hər dekanlıqdan bir nümayəndə isə im-

tahan prosesinə yerində nəzarət edəcək: "Ona görə də qadağan olunmuş vasitələrlə imtahan zallarına daxil olmayın. İmtahan zamanı söhbət edib, özünü və tələbə yoldaşınıza problem yaratmayın. Bütün bunları həyata keçirməkdə məqsədimiz əmək bazarının tələblərinə uyğun peşəkar mütəxəssislər hazırlamaqdır".

Daha sonra dekan müavini Nailə Məmmədova və akademik-məsləhətçi Arzu Məmmədli tələbələrə lazımi tövsiyələr veriblər.

Tələbə Elmi Cəmiyyəti istedadlı gəncləri aşkara çıxarır

Stomatologiya, I Müalicə-profilaktika və Əczaçılıq fakültələrində TEC-in növbəti konfransları keçirilib

Aprelin 3-də Azərbaycan Tibb Universitetinin 95 illiyi münasibətilə Stomatologiya fakültəsində Tələbə Elmi Cəmiyyətinin (TEC) növbəti, 50-ci konfransı keçirilib.

ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasında kliniki bölmə üzrə keçirilən konfransı açan universitetin Elmi işləri üzrə prorektor, professor Mələhət Sultan TEC-in konfranslarının tələbələrə gələcək elmi fəaliyyətləri üçün böyük əhəmiyyət daşıdığını vurğulayıb. O, söyləyib ki, tələbələrin elmi-tədqiqat işi tədris prosesinin ən vacib məsələlərindən biridir. Son illər tələbələrımız istər ölkədə, istərsə də xaricdə keçirilən elmi konfranslarda və olimpiadalarda mütəmadi iştirak edərək qalibiyyət qazanırlar. TEC-in fəaliyyətinin ildən-ilə daha da yaxşılaşdığını söyləyən prorektor, bu günlərdə aktiv tələbələrımızın Hollandiyada keçiriləcək növbəti beynəlxalq konfransa dəvət aldıklarını da nəzərə çatdırıb. Toplantı iştirakçılarında ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəylinin salamlarını çatdıran Mələhət xanım, tələbələri yeni-yeni nailiyyətlərə səsləyib və konfransın işinə uğurlar arzulayıb.

Bundan sonra konfransda çıxış edən TEC-in elmi rəhbəri, tibb elmləri doktoru Muşfiq Həsənov Özbəkistanın Səmərkənd şəhərində keçirilən beynəlxalq tələbə olimpiadasını xatırladı və qeyd edib ki, ATU-nun ilk dəfə iştirak etdiyi həmin olimpiadanın qalibləri içərisində Stomatologiya fakültəsinin tələbələri də olub. Çıxışında TEC-in fəaliyyət proqramından söhbət açan M.Həsənov bildirib ki, qarşıya qoyulan məsələlərdən biri qabaqcıl ölkələrin tibb mütəxəssisləri ilə təcrübələrin bölüşdürülməsi, universitetlər arasında koordinasiyanın qurulmasıdır ki, bu da tibbin aktual sahələrinə dair elmi araşdırmaların aparılması və onların tibb təhsilinə integrasiyasını nəzərdə tutur. Bu istiqamətdə müəyyən addımların atıldığını söyləyən TEC rəhbəri gələcək planlardan danışib və bugünkü konfransın da uğurlu olacağına əminliyini vurğulayıb.

Tələbələrin həyatında TEC-in rolunu yüksək qiymətləndirən ATU-nun Təbiyyə işləri üzrə prorektor, dosent Mahir Səfərov bildirib ki, tələbələr arasında elmə maraq getdikcə artmaqdadır və bu tip tədbirlər həmin marağın gücləndirilməsi, gənclərin inkişafı baxımından olduqca faydalıdır. O, ilk addımlarını atan gələcəyin alimlərinə uğurlar arzulayıb.

Stomatologiya fakültəsinin dekanı, təşkilat komitəsinin sədri, dosent Elmira Əliyeva da tələbələrin ildən-ilə böyük həvəslə elmi-tədqiqat fəaliyyətinə qatılmalarını müsbət hal kimi dəyərləndirib. Artıq bir ildir tədqiqat işlərinin yerinə yetirilməsi üçün tələbələrə müxtəlif təcrübələr, sorğular və tapşırıqların verildiyini deyən dekan, bütün tədqiqatçı tələbələrə uğurlar arzulayıb.

Rəsmi hissədən sonra söz tədqiqatçı tələbələrə verilib. Əksər məruzələrin stomatologiya aktual problemlərinə həsr edildiyi kliniki bölmədə 26 çıxış - Ortopedik stomatologiya üzrə 3, Ağız və üz-çənə cərrahiyyəsi üzrə 6, Terapevtik stomatologiya üzrə 5, Qulaq, burun, boğaz xəstəlikləri üzrə 2, Uşaq stomatologiyası üzrə 5, Ortodontiya kafedrası üzrə 5 məruzə dinlənilib.

Çıxışlardan sonra fakültə TEC-in elmi rəhbəri, dosent Aybəniz Qadaşova məlumat verib ki, bu il məruzəçi tələbələr əvvəlki illərə nisbətən daha hazırlıqlıdır və sərbəst çıxış edərək, klinik materiallarını əyani surətdə kompüter görüntüləri ilə nümayiş etdiriblər, onlara verilən sualları düzgün cavablandırıblar.

Münsiflər heyətinin rəyinə əsasən, məruzəçilərdən Elnur Əhmədov və Nuray Eyubova I, Aydan Zeynalova, Toğrul Qasımov və Kuntar Lamis II, Lalə Cavadlı, Niloufar Danaeiyar və Sara Faraj Vajari III yerləri tutaraq TEC-in 50-ci konfransının xüsusi mükafatına layiq görüldü. Qalan iştirakçılara isə sertifikatlar və VIP Dental Klinikasının hədiyyələri verilib.

İki gün davam edən konfransın xarici dillər bölməsi üzrə iclası isə ATU-nun Xarici dillər kafedrasında baş tutub. Konfransı açan TEC-in kafedra üzrə sədri Elvina Qulamova münsiflər heyətini təqdim edərək, konfransda ingilis, rus və alman dillərində 27 tələbənin çıxış edəcəyini bildirib və sözü məruzəçi tələbələrə verib.

Bundan sonra tələbələr sərbəst şəkildə məruzə ediblər. Diskussiya şəraitində keçən müzakirələr zamanı münsiflər heyətinin üzvləri qeyd edib ki, son dövrlər TEC-in konfranslarına təqdim edilən məruzələrin əksəriyyəti öz aktuallığı ilə seçilir, təcrübə əhəmiyyət daşıyır. Onların gəldiyi nəticələrə görə, Leyla Kərimli, Fuad Haqverdiyev, Aqşin Quliyev, Sevil Əliyeva, Lamiyə Musayeva, Aylan Macabalitao, Təhminə Musazadə, Məhəmməd Süleymanov, Fatima İmanova və Fatima Əliyeva TEC-in xüsusi diplomuna layiq görüldü. Qalan iştirakçılara isə konfransın sertifikatı təqdim edilib.

Sonda çıxış edən Stomatologiya fakültəsinin dekanı E.Əliyeva Xarici dillər kafedrasında TEC-in işinin yaxşı təşkilinə görə kafedranın müdiri, f.e.d, professor Zemfira Məmmədova, fakültə TEC-in elmi rəhbəri, dosent Aybəniz Qadaşova və TEC-in kafedra üzrə sədri Elvina Qulamovanın, eləcə də tələbələrə elmi rəhbərlik edən müəllimlərin əməyini yüksək qiymətləndirib. Məruzəçi tələbələrin fəallığını qeyd edən dekan münsiflər heyətinə də minnətdarlığını bildirib.

Aprelin 8-də ATU-nun Tədris Terapevtik Klinikasında I Müalicə-profilaktika fakültəsi Tələbə Elmi Cəmiyyətinin (TEC) növbəti konfransı keçirilib. Açıılış nitqi ilə çıxış edərək öncə professor-müəllim heyətini salamlayan fakültənin dekanı, dosent Elşad Novruzov tələbələrin gələcəkdə alim kimi yetişməsində TEC-in rolunu xüsusi vurğulayıb.

O, elmi məruzələrin təqdimatı üçün rəqəbat mühitinin yaradıldığını və universitetin rektoru, professor Gəray Gəraybəylinin TEC-in fəaliyyətini daim diqqətdə saxlaması sayəsində bu sahəyə maraq göstərən tələbələrin sayının ildən-ilə artdığını bildirib. Terapevtik paneldə 25, cərrahi paneldə 32, təməl elmlər panelində isə 14 məruzə olmaqla, ümumilikdə 71 məruzənin dinlənəcəyini xatırladan fakültənin dekanı, fakültə üzrə qiymətləndirmədə aparılan islahatların əhəmiyyətindən də danışib. Həmçinin maraqlı tədqiqat işlərinin ərsəyə gəlməsində elmi rəhbərlərin əməyini yüksək qiymətləndirib.

TEC-in elmi rəhbəri, tibb elmləri doktoru Muşfiq Həsənov həm tələbələri, həm də müəllimləri Tələbə Elmi Cəmiyyəti Şurası adından salamlayaraq, bu cür konfransların ənənəvi olaraq hər il keçirildiyini, ən bacarıqlı, ən layiqli tələbələrə bu prosesə cəlb edildiyini və seçilən tədqiqat işlərinin nüfuzlu elmi jurnallarda dərc olunduğunu diqqətə çatdırıb. Qeyd edib ki, son illərdə təhsilimizdə, elmimizdə qazanılan nəticələrə nəzər saldıqda, həqiqətən də böyük bir inkişafın şahidi oluruq: "Bu inkişafın başlanğıcı və ünvanı ilk növbədə Ulu Öndərin adı ilə bağlıdır. Elmi fəaliyyət istiqamətində görülən işlər bu gün Müzəffər Ali Baş Komandan, möhtərəm prezidentimiz İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın himayəsi ilə uğurla davam etdirilir. Bizim də əsas məqsədimiz bu qayğıya cavab olaraq istedadlı, bacarıqlı, intellektual səviyyəsi yüksək olan tələbələri aşkar etməkdir".

Elmi-tədqiqat işləri ilə bağlı əsas hədəflərə də toxunan TEC-in elmi rəhbəri gələcəkdə daha böyük uğurlara imza atılacağına əminliyini deyib və bunu rektorumuzun təşəbbüsü ilə elmi araşdırmalar üçün universitetimizdə əlverişli şəraitin yaradılması ilə əlaqələndirib.

6-8 may 2025-ci il tarixində Azərbaycan Tibb Universitetinin 95 illik yubileyinə həsr olunmuş Tibb Festivalının keçiriləcəyi haqda da tədbir iştirakçılarında məlumat verən M.Həsənov hər fakültədən seçilmiş ən yaxşı məruzələrin həmin festivala təqdim ediləcəyini söyləyib.

Tədris Terapevtik Klinikanın direktoru, professor Vəsədet Əzizov da konfransda çıxış edərək, öz təəssüratlarını bölüşüb. Uzun illər Tələbə Elmi Cəmiyyətində fəaliyyət göstərdiyini xatırladan professor, bugünkü konfransa bu qədər maraq göstərilməsindən məmnunluğunu dilə gətirib və təşkilatı işi yüksək qiymətləndirib. Bildirib ki, elmi-tədqiqat

işinin formalaşdırılması əslində insanın özünü formalaşdırır, nitq qabiliyyətini inkişaf etdirir və fikrini qısa müddətdə tam ifadə etmək imkanı yaradır. Eyni zamanda hər bir tələbənin tədqiqat işinin məqsədinə, məramına uyğun nəticələr əldə etməsinə zəmin hazırlayır.

İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrasının müdiri, dosent Anar Abdullayev I Müalicə-profilaktika fakültəsi TEC-in konfransında qürur hissi ilə iştirak etdiyini deyib. Ölkəmizdə gedən dinamik inkişafın bütün sahələri, o cümlədən elm sahəsini əhatə etdiyini bildirərək, bu inkişafı xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin və Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin töhfəsi kimi dəyərləndirib. Təməl elmlər səviyyəsində hazırlanan bütün məruzələrlə yaxından tanış olduğunu söyləyən kafedra müdiri, tələbələrin ən müasir mövzularda məruzələr hazırladığına diqqət çəkib.

Bundan sonra konfrans öz işini terapevtik paneldə davam etdirib. Məruzələr cərrahi panel üzrə aprelin 9-da, təməl elmlər paneli üzrə isə aprelin 10-da təqdim olunub. Konfrans hər panel iclasından sonra tələbə və müəllimlərin mükafatlandırılması mərasimi ilə öz işini yekunlaşdırıb.

Aprelin 9-da universitetimizin 95 illiyi çərçivəsində Əczaçılıq fakültəsində TEC-in növbəti konfransı öz işinə başlayıb. Tədbiri açan fakültə TEC-in rəhbəri, dosent Nərgiz Məmmədova bildirib ki, bu ilki konfrans fərqli formatda hazırlanıb: "Konfransımız genişlənməmiş iki formatda - çıxış və poster formatında təqdim olunaraq 3 gün davam edəcək. Konfransa təqdim edilmiş 87 tələbənin elmi işlərindən 54-ü seçilərək gündəliyə daxil edilib".

Dövlət Himni səsləndirildikdən və şəhidlərin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edildikdən sonra Elmi işləri üzrə prorektor, professor Mələhət Sultan universitetin rektoru, professor Gəray Gəraybəylinin salamlarını toplantı iştirakçılarında çatdırıb. Sözü davam edən M.Sultan qeyd edib ki, bu onun iştirak etdiyi dördüncü elmi konfransdır. Hamısının da çox yüksək səviyyədə təşkil olunduğunu vurğulayan prorektor bildirib ki, tələbələrımız artıq nəinki ölkə daxilində, həmçinin bir sıra yaxın-uzaq ölkələrdə öz elmi-tədqiqat işlərini təqdim edir və yüksək nailiyyətlər qazanırlar.

Tədris departamentinin rəhbəri, dosent Kamandar Yaqubov universitet rəhbərliyinin tələbələrin elmi işlərə cəlb edilməsi prosesinə xüsusi diqqət yetirdiyini və onlara tədqiqat işlərini aparmaq üçün kafedralarda lazımı şərait yaradıldığını qeyd edib. O, elmi konfransların tələbələrin həyatındakı əhəmiyyətindən söhbət açaraq, TEC-in beynəlxalq əlaqələrindən və son illərdə qazandığı böyük uğurlardan danışib.

Tədbirdə çıxış edən TEC-in elmi rəhbəri, tibb elmləri doktoru Muşfiq Həsənov rəhbəri olduğu qurumun son illərdəki fəaliyyətinə toxunaraq, Əczaçılıq fakültəsinin bu mənada fərqləndiyini vurğulayıb və fakültə rəhbərliyinin işini yüksək qiymətləndirib.

Fakültənin dekanı, dosent Fərəh Mədətli çıxışında bildirib ki, ATU-nun inkişaf strategiyasının əsas prioritetlərindən biri olan TEC-in nailiyyətləri həm də fakültənin uğurudur: "Tələbə Elmi Cəmiyyəti istedadlı tələbələrin elmi bacarıqlarını sınaq üçün bir meyandır. Bu istiqamətdə fakültəmizdə hər il müxtəlif işlər görülür və bu prosesə maraqlı olan gənclər cəlb edilir. Fakültənin professor-müəllim heyəti, TEC-in kafedralar üzrə dərnek rəhbərləri və TEC-in fakültə üzrə sədrinin ətrafında toplanan tələbələrımız bugünkü konfransı sanki bayram kimi gözləyiblər. Tələbələrımız tədris ilinin əvvəlindən başlayaraq elmi rəhbərlərlə birgə işləyib, mövzuları seçərək kafedralarda müzakirə edib, elmi-təcrübə işlər aparıblar. Nəhayət, qiymətləndirmə günü gəlib çatıb".

Konfransın panel sessiyasında fakültənin tələbəsi Dilşad Amurəhimzadə "Vətənin yaralarına dərmanla deyil, canlariylə məlhəm olan şəfqət sahibləri: əczaçılıq tarixinin igid şəhidləri" adlı sənədli videoçarxı nümayiş etdirib.

Rəsmi hissədən sonra söz tədqiqatçı tələbələrə verilib. Üç gün davam edən konfransda məruzələrin əksəriyyəti panellər üzrə şifahi və poster təqdimatlarla nəzərə çatdırılıb. Sonda qalib tələbələrə TEC-in xüsusi diplom və sertifikatları təqdim olunub.

Yeni nəsil radiologiya süni intellektlə mükəmməlləşir

Professor Məlahət Sultan: “Həkimin peşəkarlığı ən yeni deyil, ən optimal müayinə üsulunu seçə bilməsindədir”

Müasir dövrdə tibbin bütün sahələrində radioloji görüntüləmə metodlarından istifadə edilir. Zaman keçdikcə, bu sahədə global dəyişikliklər də baş verir. Yaxın gələcəkdə radiologiyanın inkişaf tendensiyası, yeni metodların diaqnostikada verəcəyi üstünlüklər barədə Azərbaycan Tibb Universitetinin Elmi işlər üzrə prorektor, Şüa diaqnostikası kafedrasının müdiri, professor Məlahət Sultan ilə həmsöhbət olduq.

- Məlahət xanım, radioloji görüntüləmə metodlarının texniki bazasının inkişafı tibbin şüa diaqnostikası sahəsinə necə təsir edə bilər?

- Radioloji görüntüləmə üsulları ənənəvi rentgen müayinələrindən başlayaraq, pozitron emission tomoqrafiyanın hibrid üsullarına qədər uzun bir yol keçməkdədir. Bu üsullar orqanizmin tamlığını pozmadan proses haqqında dəqiq informasiya almağa imkan verir.

Təkcə son 20 ildə radiologiyada əldə edilən nailiyyətlər bu sahənin magistral inkişaf yolunu göstərir və bu gün artıq xəstəliklərin molekulyar diaqnostikası göz önündədir. Nəzərə almaq lazımdır ki, bu müayinələr müxtəlif fiziki, texniki proseslərə əsaslanaraq əksər hallarda bir-birilərini tamamlayır

və diaqnostik prosesin düzgün qurulmasına xidmət edir.

Radioloji görüntüləmə metodlarının texniki bazasının proqressiv inkişafı şüa diaqnostikası mütəxəssislərinin də rolunu dəyişir. Görüntüləmə üsulunun seçilməsi və xəstənin müayinəsinin optimal strategiyasının təyin olunması haqda məhz radioloqlar qərar verməlidir. Bu gün geniş tətbiq edilən müayinə üsulları praktiki olaraq real identik anatomik görüntülər almaqla, mükəmməl diaqnostik informasiya verir və təbii ki, bütün hallarda bu müayinələr “səadətdən mürəkkəbə” istiqamətində tətbiq edilməlidir.

Radiologiyada optimallıq prinsipi əsasdır. Pasiyentin şikayətlərindən asılı olaraq ən informativ müayinə üsulunun seçilməsi radioloqun verməli olduğu birinci düzgün qərar olmalıdır. Belə ki, hər bir müayinə üsulunun göstərişləri və əks-göstərişləri mövcuddur. Həkimin peşəkarlığı bu müayinələrin ən yenisini deyil, konkret halda ən optimal olanı (vaxt, maliyyə və keyfiyyət baxımından) seçə bilməsidir. COVID-19 pandemiya-sındakı təcrübəmizdə bunu yaşadığımız. Əksər hallarda ciddi göstəriş olmadan pasiyentlər üzərində şüa yükünün kifayət qədər olduğu KT müayinəsi icra edildi.

- Radioloji görüntüləmə effektiv diaqnostika üsulu olmaqla yanaşı, həm də özündə şüalanma ilə bağlı müəyyən risklər daşıyır. Belə olan halda, xəstənin daha çox ziyan görməməsi üçün həkimlər müayinə metodları ilə bağlı qərarı necə verirlər?

- Bəli, radioloji görüntülmənin bəzi üsullarında ionlaşdırıcı şüa mənbələrindən istifadə edilir və orqanizm üçün təhlükə yaranır. Tarixə nəzər salsaq, radioaktivlik XIX əsrin sonlarında aşkar edilsə də, həmin dövrdə insanlar radioaktiv şüaların zərərliyi haqqında məlumata malik deyildilər. Radiasiyanın kəskin təsirlərini ilk dəfə 1896-cı ildə Nikola Tesla göstərdi. O, barmaqlarını məqsədyönlü şəkildə rentgen şüalarına məruz qoyaraq yanıqların yaranmasını müşahidə etdi, lakin bu təsirin ozon təsiri ilə baş verdiyini düşünmüşdü. Ionlaşdırıcı şüaların genetik təsirləri və xərçəng riskindəki rolu ilk dəfə 1927-ci ildə Herman Cozef Meller tərəfindən aşkar edildi. Lakin bu təsirlər aşkar ediləndə artıq korporasiyalar və müxtəlif həkimlər tərəfindən bir çox radioaktiv maddələr satılırdı. Buna etiraz edən və radiasiya təsirlərinin olduğunu göstərən ilk alim Maria Kuri idi. Hətta xanım Kürinin özü radiasiyaya məruz qaldığına görə aplastik anemiya səbəbindən dünyasını dəyişmişdi.

Bu gün tətbiq edilən müayinələr sırasında rentgenoloji müayinələr, o cümlədən KT və nüvə görüntüləmə üsulları radiasiya riski (canlı orqanizm üçün təhlükəli hesab edilən) daşıyır. USM və MRT müayinə üsulları isə orqanizm üçün tamamilə

zərərsiz hesab edilir. Bu təsirləri nəzərə alaraq, radioloji müayinələrdən keçərkən mütləq həkim-radioloqun tövsiyələri nəzərə alınmalıdır. Məsələn, döş qəfəsinin KT müayinəsi aparıldıqda, pasiyent 2 illik, rentgen müayinəsi aparıldıqda 10 günlük təbii şüalanma dozası qədər şüaya məruz qalır. Xüsusilə, hamiləlikdə və uşaqlarda radioloji müayinə metodlarının seçiminə daha həssas yanaşmaq lazımdır. Hamilələr və ya valideynlər aparılacaq müayinə haqqında maksimum məlumatlandırılmalı və mümkün risklər izah edilməlidir. Qoruyucu vasitələrdən istifadəyə maksimum riayət edilməlidir.

Radiasiyanın fetal risklərinə inkişaf zəifliyi, düşüklər, malformasiyalar, beyin funksiyalarının pozulmaları, nevroloji inkişaf pozulmaları aid edilir. Bir müayinə üsulu özlüyündə bu fəsadlara səbəb olmaz. Lakin şüanın orqanizmə uzunmüddətli təsiri qeyd edilən dəyişikliklərlə nəticələnə bilər.

Təəssüflə qeyd etmək lazımdır ki, əksər hallarda xəstəliklərin gec mərhələlərdə aşkarlanması məhz optimal müayinə üsulunun seçilməməsi ilə əlaqədardır. Məsələn, 40 yaşdan yuxarı qadınların skrining mammoqrafiya müayinəsindən keçməsi vacibdir. Bu zaman qadın müayinədən deyil, süd vəzi xərçənginin vaxtında aşkar edilməməsindən qorxmalıdır. Daha cavan yaşlarda isə USM müayinəsi bu aspektdə lazımi informasiyanı verir.

- İstərdik ki, hazırda tibb sahəsində izlənilən bir vacib trenddən - süni intellektin (Sİ) radiologiyada yeri və rolundan da danışaq.

- Bu gün Sİ-nin radiologiyada getdikcə artan yeri danılmazdır. Təsvirin interpretasiyasında müxtəlif proqramların istifadəsi ilə qısa zaman ərzində maksimal informasiya alınır və həkim burada ekspert rolu oynayır. Sİ proqramları görüntülərdə insan gözləri ilə aşkarlanması çətin ola biləcək anormallıqları da müəyyən edə bilir. Tədqiqatlarda Sİ alqoritmlərinin skrining müayinələr çərçivəsində sağlam insanların avtomatik seçilməsində radioloqların iş yükündə azalmaya səbəb ola bilməsi, xüsusən süd vəzi xərçəngi, sınıqlar və ağciyər düyünlərini müəyyən etməkdə radioloqların performansına uyğun olması və hətta onları üstələyə biləcəyi göstərilir. Bu imkan diaqnostik dəqiqliyi əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşdırır, xəstəliyin erkən və daha dəqiq aşkarlanmasına səbəb olur.

Hazırda Sİ proqramlarının radiologiyada tətbiqinin nəticələrinə dair elmi araşdırmalar aparılmaqdadır. Texnologiyada davamlı irəliləyişlər və radioloji praktikada Sİ tətbiqinin genişlənməsi diaqnostik dəqiqliyi, səmərəliliyi və müayinə sayını artıraraq radiologiyanın gələcəyində daha da əhəmiyyətli rol oynayacaq. Getdikcə Sİ-nin faydaları maksimuma çatacaq və radiologiyanın gələcəyinin yenidən formalaşdırılmasında daha mühüm əhəmiyyət kəsb edəcək. Buna baxmayaraq, birmənalı olaraq demək olar ki, radiologiyada insan təcrübəsi çox vacibdir. Sİ-nin klinik şəraitdə tətbiqi etik, hüquqi və texniki problemlərin diqqətlə nəzərdən keçirilməsini tələb edir.

Günel ASLANOVA

Azərbaycan çox qədim zamanlardan öz təbii sərvətləri ilə dünyanın diqqətini cəlb edib. Ümumiyyətlə təbii sərvət dedikdə, insanların həyat fəaliyyəti üçün zəruri olan bütün təbiət komponentləri başa düşülür. Bu təbii ehtiyatlardan biri də “qara qızıl” – Azərbaycan neftidir.

Naftalan neftini dünya tanıyacaq

Əczaçılıq toksikologiyası və kimya kafedrası dövlət səviyyəli tədbirlər planının həyata keçirilməsində iştirak edir

Ölkəmiz dünyanın ən qədim neft çıxarılan bölgələrindən biridir. Zəngin neft və qaz yataqları olan bu torpaqlarda gedən bir çox savaşların da kökündə məhz bu amil dayanıb. Azərbaycan ərazisinin 2/3 hissəsi neft və qaz yataqları ilə zəngindir. Bu sırada Naftalan nefti öz unikalılığı ilə seçilir.

ATU-nun Əczaçılıq toksikologiyası və kimya kafedrasının müdiri, professor Eldar Qarayev bildirib ki, Naftalan nefti dünyada yeganədir. O, fiziki-kimyəvi xassələrinə görə başqa neftlərdən fərqlənməklə, müalicəvi əhəmiyyəti baxımından əvəzolunmazdır: “Bu neftin istismarına hələ qədim zamanlardan başlanılmışdır. Naftalan nefti bir çox xəstəliklərin müalicəsində müvəffəqiyyətlə istifadə olunmuşdur. Tərkibində Naftalan nefti olan çoxsaylı dərman

vasitələri mövcuddur. Eyni zamanda nativ Naftalan nefti ilə vanna qəbul edərək xeyli sayda xəstəlikləri müalicə etmək mümkün olmuşdur. Hətta Naftalan nefti əsasında təşkil olunmuş müxtəlif müalicə mərkəzləri fəaliyyət göstərmişdir. Lakin belə möcüzəvi əhəmiyyətə malik olan təbii resursun dünyada Azərbaycan sərvəti kimi lazımınca tanınmaması təəssüf doğurur. Eyni zamanda onun tətbiqinin düzgün yönləndirilməməsi bu sahənin inkişafına mane olmuş, demək olar ki, unudulmasına gətirib çıxarmışdır”.

Bu problemin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin “Sağlamlıq turizminin inkişafında Naftalan neftinin rolunun artırılması ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” 28 sentyabr 2024-cü il tarixli Sərəncamı

ilə artıq aradan qaldırılmaqda olduğunu deyən professorun sözlərinə görə, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 3-cü bəndi və Prezidentin sözügedən Sərəncamı rəhbər tutulmaqla, 11 bəndən ibarət tədbirlər proqramı hazırlanıb. Bu proqramın icrası, yeni Naftalan neftinin çıxarılması, emalı, saxlanması və sanatoriya-kurort müəssisələrinə paylanması, eyni zamanda tərkibi araşdırılaraq yüksək keyfiyyətli dərman vasitələrinin istehsal edilməsi onun revmatizm, dəri, dayaq-hərəkət xəstəliklərinin müalicəsində müvəffəqiyyətlə tətbiqinə və beynəlxalq səviyyəli turizmin inkişafına səbəb olacaq: “Həmçinin Səhiyyə Nazirliyi Prezidentin həmin Sərəncamını rəhbər tutaraq icraçısı olduğu

proqram üzrə tədbirlər planı təqdim edib. Plan üzrə 5 nömrəli prioritetdə “Beynəlxalq və yerli təşkilatlarla əməkdaşlığın qurulması və Naftalan nefti üzrə müasir tədqiqatların, qeydiyyat və sertifikatlaşdırma işlərinin aparılması” nəzərdə tutulub. Tədbirlər planında əks olunmuş tədbirlərin həyata keçirilməsində iştirak edəcək qurumlar arasında Azərbaycan Tibb Universitetinin Əczaçılıq toksikologiyası və kimya kafedrası da var. Kafedramızın baş müəllimi K.Hüseynquliyeva iştirakı ilə birlikdə 5 və 5.1 nömrəli bəndlər, yeni nativ Naftalan neftinin fiziki-kimyəvi xüsusiyyətlərini öyrənmək, klinikaya qədərki sınaqlar və klinik tətbiqlərin aparılması istiqamətində tədbirlər planı hazırlamışıq. Bu tədqiqatların aparılmasına dair məlumatları

Səhiyyə Nazirliyində keçirilən müşavirədə məruzə etmişəm. Naftalan neftinin nativ və yeni dərman forması şəklində müalicəvi təsirinə təsdiq və yuxarıda qeyd olunan tədqiqat işlərinin yerinə yetirilməsi üçün bir sıra prosedurların müəyyən alqoritmlə icrası nəzərdə tutulur”. Kafedra müdiri əmindir ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı rəhbər tutulmaqla həyata keçirilən layihənin icrası başa çatdıqdan sonra Azərbaycanın milli sərvəti - möcüzəvi Naftalan nefti dünyada layiq olduğu yeri tutacaq.

Elmi Araşdırmalar Mərkəzində seminar keçirilib

Aprel 4-də ATU-nun Elmi Araşdırmalar Mərkəzində “Süd vəzi xərcəngində Estrogen Re-septor- α (ER α) ilə digər steroid reseptorları arasındakı qarşılıqlı əlaqənin rolu” mövzusunda seminar keçirilib.

Seminarı Elmi Araşdırmalar Mərkəzinin direktor müavini, dosent Elçin Əkbərov açaraq, son dövrlər gənclərimiz arasında elmə həvəs göstərənlərin çoxalmasını müsbət hal kimi dəyərləndirib və aparılan araşdırmaların əhəmiyyətini vurğulayıb. Bu nöqteyi-nəzərdən mövzunun aktuallığına diqqət çəkərək, təqdimat üçün sözü dövlət proqramı iştirakçısı, Birləşmiş Krallığın Esseks Universitetində PhD təhsili alan Aygün Azadovaya verib. Araşdırmalarının əsas tezislərinə toxunan məruzəçi, Estrogen Re-septor- α (ER α) ilə digər steroid reseptorları arasındakı qarşılıqlı əlaqənin xəstələrin müalicəsində necə tətbiq edilməsindən danışdı. Eyni zamanda xromatin immunopresitasiya və sekvensləmə (ChIP sekvensləmə) analizinin nəticələrini, eləcə də araşdırmanın gələcək istiqamətlərini diqqətə çatdırıb.

Mərkəzin Morfologiya şöbəsinin müdiri, t.ü.f.d Fərid Müseyibov, Tibbi kimya şöbəsinin müdiri, professor Xudayar Həsənov və elmi işçi, t.ü.f.d Rəna Kərimova süd vəzi xərcəngi ilə əlaqəli digər problemlərin də araşdırılmasının vacibliyini söyləyərək, gənc tədqiqatçıya öz tövsiyələrini veriblər.

800-ə yaxın laborator müayinə aparılan şöbə

Tədris Cərrahiyyə Klinikasının Klinik-Diaqnostik Laboratoriyası ən müasir avadanlıqlarla təchiz olunub

Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Cərrahiyyə Klinikasının Klinik-Diaqnostik Laboratoriyası 2014-cü ildən etibarən fəaliyyət göstərməkdədir. Laboratoriya müasir, tam avtomatlaşdırılmış avadanlıqlarla təchiz olunub və burada biokimyəvi, mikrobioloji, immunoloji, hematoloji, molekulyar və mikroskopik bölmələr üzrə 800-ə yaxın laborator müayinə aparılır.

Laboratoriyamızda pozitiv qan kulturasından sürətli antibiotik həssaslıq testi tətbiq olunur. Xüsusilə yenidoğulmuşların qan nümunəsində bu metodun tətbiqi nəticəsində 4-6 saat ərzində antibiotik həssaslıq testinin icra olunması böyük önəm daşıyır” - deyir L.Həşimova bildirir.

Şöbə müdiri digər bölmələr barədə də ətraflı məlumat verib: “Biokimyəvi bölməmiz də ən müasir avadanlıqlarla təchiz olunub. Burada əksər biokimyəvi analizlər yüksək dəqiqliklə icra edilir. Nümunə materialı olaraq qan, sidik və serebrospinal maye (CSF), drenaj maye, assit maye və s. istifadə olunur. Aparılan ümumi testlərə aşağıdakılar daxildir: qan şəkəri və HbA1c (diabetin monitorinqi üçün), böyrək funksiyası testləri, qaraciyər fermentləri, lipid profili, hormon analizi, elektrolitlər, vitamin və mineral səviyyələri və s.

Xidmət sahələri ilə bağlı ətraflı məlumat əldə etmək məqsədilə şöbə müdiri Leyla Həşimova ilə görüşdük: “İlk öncə bildirmək istərdim ki, 2025-ci ilin yanvar ayından etibarən Tədris Cərrahiyyə Klinikası İcbari Tibbi Sığorta sistemində tibbi xidmətlər göstərilməyə başlanıb. Qeyd edirəm ki, İcbari Tibbi Sığortanın Xidmətlər Zərfinə daxil olan cərrahi tibbi xidmətlər çərçivəsində əməliyyatdan əvvəl tələb olunan laborator müayinələr İTS tərəfindən qarşılanır.

O ki qaldı bölmələrimizə, mikrobioloji bölmədə bütün patoloji nümunələrdə (abses, yara, steril bədən mayeləri, belğəm, əməliyyat materialı və s.) bakteriya (göbələk) kulturası və izole olunan patogenə uyğun antibiotik həssaslıq testi aparılır. Nümunələrin dəyərləndirilməsi Klinik Mikrobioloji Uzmanlıq Dərnəyi (KLİMUD) rəhbərlərinə, antibiotik həssaslıq testləri isə Avropa Klinik Mikrobiologiya və Yoluxucu Xəstəliklər Cəmiyyətinin (EUCAST) standartlarına uyğun olaraq həyata keçirilir. EUCAST standartları hər ilin yanvar ayında yenilənir və laboratoriya da bu yeniliklərə uyğun fəaliyyətini təşkil edir. Laboratoriyamız beynəlxalq standartlara cavab verən tam avtomatlaşdırılmış identifikasiya və antibiotik həssaslıq cihazları ilə təchiz olunub”.

Şöbə müdiri qeyd edib ki, avtomat sistem nəticələrinin ənənəvi üsullardan üstünlüyü ondan ibarətdir ki, antibiotikə həssaslıq testinin nəticələrini Minimal İnhibisiya Konsentrasiyası (MİK) dəyəri ilə verir. Bu da bakteremiyası olan xəstələr üçün kritik əhəmiyyət kəsb edir.

Mikroskopiya bölməsində hüceyrəvi, bakterioloji və parazitoloji müayinələr aparılır. Sidiyin, nəcisin ümumi analizi, spermoqramma, genital, uretral, periferik yaxma, prostat şirəsi və digər mikroskopik müayinələr həyata keçirilir. Bu bölmə tez-tez biokimyəvi və mikrobioloji bölmələrlə inteqrasiya halında çalışaraq xəstəliklərin diaqnostikasında mühüm rol oynayır.

Hematologiya bölməsində qanın ümumi analizi, koagulyasiya göstəriciləri, laxtalanma faktorları, qan qrupu, Rh faktorunun təyini və digər müayinələr aparılır. Bu müayinələr müxtəlif qan xəstəliklərinin, o cümlədən anemiya, leykemiya, hemofiliya və digər hematoloji pozğunluqların diaqnostikasında və monitorinqində istifadə olunur.

İmmunologiya bölməsində immün

sistemi və yoluxucu xəstəliklərlə bağlı müxtəlif laboratoriya müayinələri aparılır. Burada əsasən aşağıdakı analiz və üsullardan istifadə olunur: immunoqlobulinlər, komplement sistemi, autoantikor testləri, sitokinlər, seroloji testlər (ELISA), Hepatit B, C, HIV, sifilis, TORCH infeksiyaları, müxtəlif patogenlərin spesifik markerlərinin təyini və digər viral/bakterial infeksiyaların təyini”.

L.Həşimova analiz nəticələrində mümkün səhvlərə toxunaraq qeyd edib ki, bu səhvlər laborator analiz prosesinin müxtəlif mərhələlərində - preanalitik, analitik və postanalitik mərhələlərdə baş verə bilər. Ən çox rast gəlinən xətlər preanalitik mərhələdədir ki, bu da analiz materialları laboratoriyaya daxil olana qədər baş verir. Pasiyentin səhv hazırlanması: məsələn, qanda qlükozanın dəqiq təyini üçün pasiyentin ən azı 8 saat aclıq rejiminə riayət etməsi tələb olunur. Lakin bu qaydaya əməl edilmədikdə, nəticələr normadan yüksək alınır. Nümunənin səhv götürülməsi: məsələn, nümunə qan götürülən tüpün tərkibindəki antikoagulyant maddələr bərabər qarışdırılmadıqda, laxtalanma baş verə bilər.

Analitik və postanalitik xətlər mərhələsindən də söhbət açan şöbə müdiri, rəhbərlik etdiyi laboratoriyanın heftənin yeddi günü, 24 saat fasiləsiz fəaliyyət göstərdiyini və tədris prose-

sində də mühüm töhfə verdiyini qeyd edib: “Hazırda laboratoriyada kurator həkimlərə təhkim olunmuş həkim-laborant və həkim-mikrobioloq ixtisasları üzrə 15 rezident təhsil almaqdadır. Biz həmin rezidentlərin tədrisi ilə də məşğul olur, həftəlik seminarlar təşkil edirik. Qarşıdan Tələbə Elmi Cəmiyyətinin (TEC) elmi konfransı gəlir. Bu tədbirə qatılmaq üçün tezislər və prezentasiyalar hazırlamışıq”.

Qabil ABDULLAYEV

Azərbaycan Tibb Universitetinin professoru, tanınmış plastik-rekonstruktiv cərrah, tibb elmləri doktoru Vaqif Qələndər dünya tibb elmi və təhsili sahəsində göstərdiyi xidmətlərinə görə Türk Dünyası Araşdırmaları Beynəlxalq Elmlər Akademiyasının (TDABEA) həqiqi üzvü seçilib. Akademiyanın 3 mart 2025-ci il tarixli qərarına əsasən, V.Qələndər Qızıl Ulduz medalı ilə də təltif edilib.

ATU-nun professoru beynəlxalq akademiyanın həqiqi üzvü seçilib

Bundan əlavə, TDABEA-nın rəsmi tövsiyəsi ilə İsveçrənin Cenevrə şəhərində yerləşən Beynəlxalq Mükafat Komitəsi tərəfindən professor V.Qələndərə birinci dərəcəli Hipokrat Ordeni təqdim olunub.

Məlumat üçün bildirik ki, ABŞ-ın Florida universitetində Rui Fernandesin müəllifi olduğu “Local and Regional Flaps in Head Neck Reconstruction” dərslində professor Vaqif Qələndərin “Daxili döş arteriyası cərrahiyyəsi: yeni flebin təsviri” adlı bərpa üsulu “Vaqif Qələndər metodikası” kimi yer alıb və tədris olunur. Bu istiqamətdə bir çox dərslik və dərs vəsaitlərinin müəllifi olan V.Qələndərin 6 yeni cərrahiyyə metodu, həmçinin 78 elmi əsəri xarici ölkə jurnallarında və beynəlxalq konfrans materiallarında nəşr edilib.

Professor xaricdə bir çox elmi konfranslarda məruzəçi kimi iştirak edib, ölkəmizdə isə 3 dəfə Beynəlxalq Plastik və Rekonstruktiv Cərrahiyyə konfranslarının təşkilatçısı olub. O, Azərbaycan Plastik Cərrahiyyə İctimai Birliyinin qurucusu və sədri olmaqla, həm də Beynəlxalq Plastik və Rekonstruktiv Cərrahiyyə Konfederasiyasının idarə heyətinin üzvü, Beynəlxalq Plastik və Estetik Cərrahiyyə Assosiasiyasının milli katibidir.

Əməkdaşımız Almaniyada beynəlxalq konfransda iştirak edib

Hərbi tibb fakültəsi Tibbi profilaktika kafedrasının baş müəllimi, tibb xidməti polkovnik-leytenantı Saleh Əhmədov aprel 7-dən 10-dək Almaniya Federativ Respublikasının Münhen şəhərində yerləşən Bundeswehr Mikrobiologiya İnstitutunda keçirilən “19-cu Beynəlxalq Tibbi Müdafiə” (Medical Biodefense Conference MBDC2025) konfransında iştirak edib.

Almaniya Silahlı Qüvvələrinin Mikrobiologiya İnstitutu tərəfindən təşkil edilən və Münhendə hər iki ildən bir keçirilən beynəlxalq konfransda bu il ümumilikdə 58 dövlətdən 500-dən çox mütəxəssis iştirak edib. Hazırkı beynəlxalq böhranlara və silahlı münaqişələrə baxmayaraq, təşkilatçılar 70-dən çox mühazirə və 130-dan çox poster təqdimatı ilə geniş və elmi cəhətdən dəyərli proqram toplaya biliblər.

S.Əhmədovun bildirdiyinə görə, konfransın mövzusu “Tibbi biomedikasiya və sintetik biologiyada innovasiyalar” olub. Son global sağlamlıq böhranları həm yeni yaranan, həm də yenidən yaranan yoluxucu xəstəliklərlə mübarizədə əməkdaşlığın həyati əhəmiyyətini vurğulayıb. Plenar sessiyalar, poster sərgiləri və seminarlar vasitəsilə pandemiyalara hazırlıq və eks-epidemik cavab tədbirləri də daxil olmaqla tibbi biomüdafiə sahəsində ən aktual problemlər və son yeniliklər müzakirəyə çıxarılıb. Beynəlxalq səviyyəli ekspertlər öz tədqiqatlarını elmi ictimaiyyətlə bölüşüblər.

MBDC bioloji təhlükələrə qarşı tibbi əks-tədbirlərlə bağlı strategiyalar və tədqiqat nəticələri haqqında məlumatların mübadiləsi üçün platformadır. Konfrans mülki-hərbi mütəxəssislərin diqqət mərkəzindədir və NATO-nun illik konfrans siyahısına daxil edilib.

Hərbi, elmi-tədqiqat və tibb sahələrini təmsil edən çoxlu sayda beynəlxalq ekspertin iştirak etdiyi konfransın panel bölmələrində müasir molekulyar biologiya, biokimya və virusologiya, biotexnologiya, mikrobiologiya və tibbi tədqiqatlar barədə ətraflı müzakirələr aparılıb.

Dörd gün davam edən tədbirdə biotəhsil də diqqət mərkəzində olub. Gəmilərin dekontaminasiyası, biotoksin tədqiqatlarında innovativ bioinformatikanın inkişafı və yeni tapıntılardan tutmuş, klinik hallara və bakteriofaqların diaqnostika və müalicədə mümkün tətbiqi, eləcə də təhlükəli yoluxucu agentlərin səbəb olduğu xəstəliklərin aşkar edilməsi, qarşısının alınması və müalicəsi üzrə son tədqiqat nəticələrinə qədər geniş sahə əhatə olunub. Bioloji təhlükələrin qarşısının alınması sahəsində dünyanın aparıcı tibb forumu olan bu konfransın bölmələrində antimikrobial və bioforensika, narahatlığın ikili istifadəli tədqiqatları, epidemiyaların idarə edilməsi, zoonozlar və digər mövzularda yer verilib.

Moskvada nadir xəstəliklərə dair geniş konfrans keçirilib

Azərbaycan Tibb Universiteti tədbirdə təmsil olunub

Bu günlərdə M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetində nadir xəstəliklər üzrə mütəxəssislərin konfransı keçirilib. Lomonosov Klasterində təşkil olunan iki günlük "Nadir xəstəliklər: Akademik dinləmələr" adlı tədbirə MDB ölkələrindən 900-ə yaxın iştirakçı toplanıb və 1200-dən çox iştirakçı onlayn qoşulub.

Konfransda ölkəmizi Azərbaycan Pediatri Assosiasiyasının sədri, Avrasiya Uşaq Həkimləri Federasiyasının vitse-prezidenti, ATU-nun II Uşaq xəstəlikləri kafedrasının dosenti, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Təranə Tağı-zadə və tibb üzrə fəlsəfə doktoru Səbinə Cəfərova təmsil ediblər. Tədbirdə nadir xəstəliklər sahəsində ekspertlər bir araya gələrək, terapiyanın klinik effektivliyinin qiymətləndirilməsi, müşahidəli çoxmərkəzli tədqiqatların təşkili, müalicənin əlçatanlığının qanunvericilik və sosial aspektləri kimi məsələlər ətrafında müzakirələr aparıblar. Müxtəlif ixtisaslı həkimlərin - cərrahlar, onkoloqlar, allerqoloq-immunoloqlar, genetiklər, hematoloqlar, anestezioloq-reanimatoloqlar, klinik laboratoriya mütəxəssisləri, nadir xəstəliklərin müalicəsi sahəsində mütəxəssislər, tibbi yardımın təşkili sahəsində ekspertlər və səhiyyə orqanlarının regional nümayəndələrinin iştirak etdiyi konfrans nadir xəstəlikləri olan xəstələrə qayğının inkişafı sahəsində prioritetlərin müəyyənləşdirilməsi baxımından mühüm

platforma kimi yüksək qiymətləndirilib. Alimlərimiz elm, biznes və istedadları birləşdirən məkan - Lomonosov Klasterində təqdimatla çıxış ediblər. Təranə Tağı-zadə rəhbərlik etdiyi assosiasiyanın tarixi və nailiyyətlərindən danışıb. O vurğulayıb ki, 95 illik fəaliyyəti dövründə APA ölkə miqyasında ana və uşaq sağlamlığının qorunmasına böyük töhfələr verib. Bu illər ərzində təşkilat mütəxəssislərin peşəkar inkişafına xüsusi diqqət ayırıraq, çoxsaylı təlimlər həyata keçirib. Bununla yanaşı, tibbi xidmətlərin keyfiyyətini artırmaq məqsədilə müvafiq standartların hazırlanması və tətbiqi işində də aparıcı rol oynayıb. Assosiasiya, həmçinin ictimai maarifləndirmə kampaniyaları təşkil edərək cəmiyyətin bu sahədə məlumatlılığının artmasına və sağlamlıq mövzusunda şüurun formalaşmasına mühüm töhfələr verib. Alimlərimiz təqdimatlarında genetik tədqiqatlar, fərdi genetik diaqnostikanın inkişafı, süni intellekt və bioinformatika texnologiyalarının tibbdə tətbiqi kimi innovativ yanaşmalardan

geniş bəhs ediblər. Onlar bu texnologiyaların köməyi ilə nadir patologiyaların mahiyyətini daha dərinlən anlamağın, erkən diaqnostikanın dəqiqliyini artırmağın və daha effektiv müalicə üsullarının tətbiqinin mümkün olduğunu vurğulayıblar. T.Tağızadə bildirib ki, mindən çox alim, mühəndis, proqram tərtibatçıları və digər mütəxəssisləri birləşdirən, rezidentlərin yüksək texnologiyalı layihələrin inkişafı üçün hərtərəfli dəstəyə, geniş xidmətlərə çıxış əldə etdiyi Lomonosov Klasteri Moskva Dövlət Universitetinin Texnoloji Vadisi bazasında inşa edilmiş dünyanın ən tanınmış elmi və texnoloji mərkəzlərindən biridir. O, ölkəmizdə son illərdə genetik xəstəliklərin erkən aşkar olunması və qarşısının alınmasına yönəlmiş genetik diaqnostika və prenatal müayinə metodlarının inkişaf etdirildiyini bildirib: "Nadir xəstəliklərdən əziyyət çəkən bəzi xəstələrin həyatı vacib tibbi müdaxilələrə ehtiyacı var. Bəzi hallarda orqan transplantasiyası qaçılmazdır. Məsələn, bəzi autoimmun xəstəliklər var ki, onların müalicəsi üçün mütləq qaraciyər transplantasiyası tələb olunur. Bununla yanaşı, elə nadir xəstəliklər mövcuddur ki, onların müalicəsi yalnız kompleks və uzunmüddətli tibbi prosedurların tətbiqi ilə mümkündür. Bu sahədə Heydər Əliyev Fondunun rolunu xüsusi qeyd etmək istərdim. Fond müxtəlif xəstəliklərdən əziyyət çəkən insanlara, xüsusilə az yaşlı uşaqlara mütəmadi olaraq yardım göstərir və onların müalicəsinə dəstək olur. Məqsəd nadir xəstəlikləri olan şəxslər və onların ailələri üçün müalicə və tibbi təminat imkanlarını artırmaqdan ibarətdir". Səfər çərçivəsində MDB-yə üzv dövlətlərin Konsorsiumu ilə Azərbaycan Pediatri Assosiasiyası arasında əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb.

"Yaddaş pozulması (epizodik və daimi) ən çox rast gəlinən və həyat keyfiyyətini pisləşdirən patologiyalardan biridir. Statistika görə, Yer kürəsi əhalisinin dördüdə birində müxtəlif ağırlıq dərəcəli yaddaş pozulmaları qeyd olunur". Bunu ATU-nun Nevrologiya kafedrasının dosenti Mahirə Məmmədova uşaqlarda yaddaşsızlığın səbəbləri, əlamətləri və diaqnostikasıdan bəhs edərkən deyib.

Bildirib ki, yaddaş zəifliyi olan uşaq məktəb proqramını yaxşı mənimsəyə bilmir, tez yorulur, dərstdə aldığı informasiya yadında qalmır və bu da məktəb fəaliyyəti ilə bağlı ciddi problemlərə səbəb olur: "Uşaqlarda yaddaşın pozulması məlumat toplamaq və qavramaq qabiliyyətinin olmaması ilə əlaqələndirilir. Bəzən belə bir halla rastlaşırıq ki, uşağı mağazaya göndərdikdə, o nə almaq lazım olduğunu yadına sala bilmir. Yaxud məktəbdə keçirilən dərsləri unudur, mətnlər yadında qalmır, vurma cədvəlini öyrənmə bilmir, dərslərdə intizamı pozur". Uşaqlarda yaddaş zəifliyi bu formalarda görülmə bilər: yeni informasiyanı yadda saxlamamaq, öyrənilən materialı tez unutmaq, konsentrasiya və diqqət ilə bağlı çətinliklər, düşüncələri təşkil edə bilməmək və uzunmüddətli yaddaş tələb edən tapşırıqları yerinə yetirməkdə problemlər:

müddətli yaddaş mənimsənir və bir neçə gün saxlanılır. Məsələn, imtahan hazırlıq dövründə böyük miqdarda məlumat qısa müddət ərzində mənimsənir və eyni zamanda yaddaşdan tez yox olur. Psixoloji amillər (stress, sinir yorğunluğu, yaxud daimi yorğunluq, az yatmaq) diqqət konsentrasiyasını azaldır və yaddaş pisləşdirir. Kəllə-beyin travmalarında retroqroid amneziya (travmadan öncə olan hadisələri unutmaq) bir neçə saat ərzində olur. Gicgah payının cərrahi əməliyyatları, epileptik tutmalar yaddaşın müvəqqəti pozulmalarına gətirib çıxarır". Mahirə xanımın sözlərinə görə, yaddaşın pozulması mərkəzi sinir sisteminin metabolizminin pozulması ilə əlaqədar ola bilər: "Urək-ağciyər çatmamazlığı, qaraciyər və böyrəyin toksiki zədələnməsi zamanı yaddaş pozulmaları oksigen çatmamazlığı nəticəsində əmələ gəlir. Arterial təzyiqin kəskin qalxması, yaxud enməsi, beyin oksigen çatmamazlığı çox vaxt yaddaşın kəskin pisləşməsi ilə müşayiət olunur. Aclıq və şəkərli diabetdə də eyni təsir baş verir. Eləcə də yod çatmamazlığı yaddaşın kəskin pisləşməsi ilə müşayiət olunur. Bəzi dərman preparatları qəbul edən xəstələrdə də yaddaş pozula bilər". Bütün bunlarla yanaşı, 50 yaşdan sonra diqqəti cəmləmənin zəifləməsi və informasiyanın kodlaşma prosesinin pozulması ilə əlaqədar yaddaş zəifləyir. Əgər yaddaş problemləri yenidən əmələ gəlib və pisləşirsə, yaddaş zəifliyi gündəlik həyata

Uşaqlarda yaddaş pozulmaları

Mütəxəssis səbəbləri və əlamətləri sadalayır

"Yaddaş fəaliyyətinə beyin qabığının müəyyən hissələri, beyincik, limbik sistem, əsasən sağ yarımkürənin gicgah hissələri və hippokamp təsir edir. Uşaq həddindən çox yükləndikdə (çoxlu məşğələlərə, dərslərə getmək, mobil telefonu lazımsız şəkildə çox istifadə etmək), yuxu pisləşməsinə, yüksək emosional gərginliyə gətirib çıxarır və yaddaş pozulması baş verir". Sözüdə davam edən həkim yaddaş pozulmasının əsas səbəblərini də qeyd edib: "Genetik meyillilik, patoloji hamiləlik və doğuş travması, stress və həddindən artıq işləmənin nəticəsi kimi ümumi psixofiziki vəziyyət, yoluxucu xəstəliklər (ensefalit, meninjit), erkən uşaq yaşında zəhərlənmə, vaksinasıya, kəllə-beyin travmaları, kəskin və xroniki beyin qan dövranı pozulmaları, beyin damarlarının aterosklerozu və spazmı, inkişaf zəifliyi, intellektual pozulmalar, nitq inkişafı, fiziki fəaliyyətin və yuxunun kifayət qədər olmaması əsas səbəblərdəndir. Yaddaş baş beyin bütün hissələrin funksional aktivliyi ilə təmin olunur və bura müxtəlif proseslər daxildir. Yadda saxlama və yaxud əksinə unutmak, tanımaq və informasiyanın bərpası. Bu proseslərin hansınsa pozulması yaddaş defektinə gətirib çıxarır. Yaddaşın itməsi heç də həmişə xəstəliyin əlaməti olmur. İnformasiya tez dəyişdikdə, yalnız qısa-

çox təsir edərsə, başqa problemlərlə - yuxu pozulması və yaxud əhvalın dəyişməsi ilə müşayiət olunursa, həkimə müraciət etmək vacibdir: "Diaqnoz qoyarkən ilk öncə yaddaş pozulmasının səbəbini araşdırmaq, yaxşı anamnez toplamaq, xəstəliyin inkişafına diqqət yetirmək, intellekt və koqnitiv funksiyaların qiymətləndirilməsi, yaddaş və diqqət testlərinin, neyropsixoloji testlərin aparılması məsləhətdir. Müxtəlif laborator və instrumental müayinə üsulları, nevroloji statusu qiymətləndirmək çox informativdir. Müayinədə beyin KT və MRT görüntülərindən istifadə edilir. Autoimmun proseslərə bağlılıq şübhəsi yaranıqda isə, qanda tiroid hormonların və qlükohemoglobin analizləri edilir". Həkim yaddaş zəifləməsi ilə bağlı bir sıra tövsiyələr verir: "Təmiz havada müntəzəm fiziki fəaliyyət, normal yuxu rejimini və kifayət qədər yuxu saatını təmin etmək, zəngin qida ilə sağlam pəhriz, uşağın tapşırıqlarına və vaxtının təşkilinə kömək göstərmək. Həmçinin yaddaş pozulmalarının profilaktikasında oyunlar, tapmacalar və tapşırıqlarla uşağın zehni fəaliyyətini stimullaşdırmaq, oxumaq və öyrənmək üçün uyğun mühit yaratmaq, və eləcə də uşağın emosional rifahını dəstəkləmək lazımdır. Əgər bunlara riayət olunarsa, yaddaş pozulmalarının qarşısını almaq mümkündür".

Əməkdaşlarımız Ege Universitetində dərs deyib

Uşaq stomatologiyası kafedrasının assistenti, t.ü.f.d. Sevinc Nağıyeva Orhun mübadilə proqramı çərçivəsində Türkiyənin İzmir şəhərində yerləşən Ege Universitetinin Pedodontiya kafedrasında akademik fəaliyyət göstərib.

İki həftə davam edən tədris mübadiləsi prosesi zamanı S.Nağıyeva rezident və tələbələrə mühazirə oxuyub, seminar dərsləri aparıb. Sə-

fər müddətində S.Nağıyeva universitetin Dış həkimliyi fakültəsinin dekani, professor Nazan Ersin, Pedodontiya kafedrasının müdiri, professor Dilşah Çoğulu və kafedranın akademik heyəti ilə görüşərək, peşə fəaliyyətləri barədə ətraflı fikir mübadiləsi aparıb. Qeyd edək ki, daha bir əməkdaşımız - Epidemiologiya və biostatistika kafedrasının assistenti Nazxanım Qasimova da Ege Univer-

sitetində dərs deyib. Orhun mübadilə proqramı çərçivəsində baş tutan səfər zamanı əməkdaşımız universitetin İctimai Səhiyyə kafedrasında "Yoluxucu xəstəliklərin epidemiologiyası" mövzusunda assistentlər üçün mühazirələrlə çıxış edib. N.Qasimova iki akademik həftə boyunca dərs deməklə yanaşı, müxtəlif elmi araşdırmalarda iştirak edib, əmək təhlükəsizliyi sahəsi ilə bağlı tədbirlərə də qatılıb.

“Meta-atomlar” tibbin xidmətində

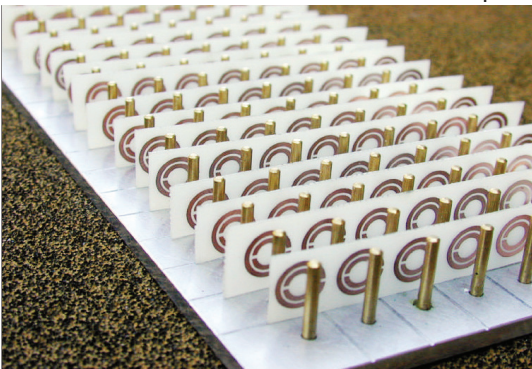
Metamateriallar bir çox istiqamətlərdə böyük üstünlüklər təqdim edir

Şahmərdan ƏMİROV

Fizika elmləri doktoru, Tibbi və bioloji fizika kafedrasının dosenti

Fizika elminin qanunlarının tibbi praktikaya tətbiqi bir çox xəstəliklərin diaqnoz və müalicəsində unikal imkanlar yaradır. Bu sırada rentgenoqrafiya, ikifotonlu rentgenoqrafiya, rentgen kompüter tomoqrafiyası, radionuklid görüntüləmə, nüvə maqnit rezonansı, pozitron emissiyası tomoqrafiyası, elektrokardioqrafiya, elektroensefaloqrafiya, reoqrafiya, maqnitobiologiya, telemetriya, ultrasəs, termoqrafiya, radioterapiya və s. haqqında danışmaq olar.

İxtira edilən ilk metamaterialin vizual görünüşü

Fizika alimlərinin töhfə verdikləri tibbin digər sahələri də hamımıza məlumdur: ultrasəs müayinə, hipertermiya, audiologiya, oftalmologiya, endokrinologiya, fiziologiya, fiziki terapiya və fiziki alətlərdən istifadə olunma, lazer skalpelinin bir çox cərrahi əməliyyatlarda tətbiqi və s. Bu məqalə müxtəlif istiqamətli tibbi tətbiqlərə malik və yeni təşəkkül tapmış materialların optik xassələrini müəyyənləşdirən əsas parametrlərdən biri olan mənfı sındırma əmsalına malik metamateriallar haqqındadır. Sındırma əmsalının mənfı olması bəlli fiziki qanunlara fərqli prizmadan baxmaq üçün yeni üföqlər açır. Belə ki, riyazi ifadələrin sadəcə işarəsi deyil, onun fiziki mahiyyəti əsaslı şəkildə dəyişir. Bu isə öz növbəsində sındırma əmsalı mənfı olan materialların adi materiallarda müşahidə olunmayan bir sıra yeni xassələrini və tətbiq imkanlarını araşdırmağa imkan verir. Hələ 1898-ci ildə canlı orqanizmlərin xarici həyəcanlanmaya göstərdiyi qıcığın qeyd edilməsi üçün yüksək həssaslığa malik alətlərin ixtirəçisi məşhur hind fiziki və bitki fizioloqu Jagadiş Çandra Boze bükülmüş strukturlarda apardığı mikrodalğa təcrübələrinə sünı materialların ola biləcəyi mümkünlüyünü bildirmişdir. Daha sonra 1968-ci ilə sovet fiziki Viktor Veselaqo mühitin elektrik və maqnit

nüfuzluqlarının eyni vaxtda mənfı qiymət aldığı hipotetik materialın elektromağnit xassələrini tədqiq etmişdir. Alimin özünün qeyd etdiyi kimi, o zaman belə material təbiətdə mövcud deyildi. Əsrimizin ilk on ıllığında D.R.Smit və başqaları tərəfindən ilk dəfə olaraq sındırma əmsalı mənfı olan materiallar praktik reallaşdırılmış və elektromağnit dalğalarının əyilməsi üçün sındırma əmsalının qradientinin olması təsdiq edilmişdir. “Metamaterial” sözü ilk dəfə Rodger M.Valser tərəfindən işlədilmiş və sadə tərifı aşağıdakı kimi verilmişdir: Metamateriallar üç ölçülü periodik arxitektura malik olmaqla təbiətdə müşahidə olunmayan, müəyyən elektromağnit həyəcanlanmasına qarşı iki və daha çox parametri ilə reaksiya verən sünı hazırlanmış makroskopik kompozit materiallardır. Uzun illər metamaterial ideyasına, əsasən passiv mikro və nano struktura malik materialların elektromağnit dalğalarına verdiyi reaksiyanın öyrənilməsi texnikası kimi baxılmışdır. Bu yol ilə gözəl nəticələr əldə edilmişdir; misal üçün, mənfı sındırma əmsalına malik mühitlərin işığı sındırma istiqaməti ənənəvi materialların işığı sındırdığı istiqamətin əksinədir, kövrək materiallar tibbi optik aktiv kristallarla müqayisədə işığın polyarlaşma istiqamətini yüz və min dəfələrlə daha güclü fırladırlar, güclü dispersiyaya malik strukturlaşmış nazik təbəqələr elektromağnit həyəcanlanması ilə qazanılmış şəffaflığa malik rezonans atom sistemləri qədər işığı yavaşda bilirlər. Metamaterialların tətbiqində alınmış belə maraqlı

nəticələr biotibb sferasından olan alimləri bu yeni materiallardan və onların elektromağnit tətbiqlərindən tibdə istifadə etməyə həvələndirmişdir. Metamateriallar müxtəlif xassəli oluqlarından, onların tibdəki fərqli tətbiqləri də fərdi xassələrlə təyin olunur. Metamaterialların potensial tətbiqləri müxtəlifdir və bunlara optik filtrlər, tibbi cihazlar, uzaqdan aerokosmik tətbiqlər, sensor aşkarlama və infrastrukturun monitorinqi, Günəş enerjisinin idarə edilməsi, kütləyə nəzarət, radomlar, yüksək tezlikli döyüş sahəsi rabitəsi və yüksək qazanclı antenalar üçün linzalar daxildir. Metamateriallar elm və texnika sahəsində super və hiper linzaların, faza çeviricilərinin, mikro antenaların, gözə görünməz materialların hazırlanmasında baza materialı olmaqla, həmçinin müasir fotonikanın inkişafında yeni perspektivlərlə yer tutsalar da, biz burada həmin materialların yalnız bəzi tibbi tətbiqlərinə nəzər salmaq fikrindəyik.

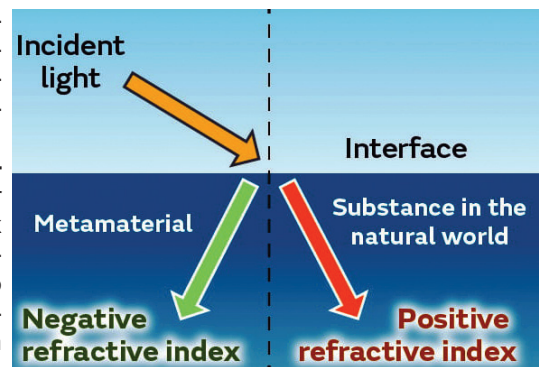
Metamaterial əsasında hazırlanan antenalar. Xəstəliklərin erkən diaqnozu və fizioloji parametrlərin davamlı monitorinqi üçün tibdə naqilsiz telemetriya sistemlərinin istifadəsinə olan tələb xeyli artmışdır. Telemetriya sistemlərində xəstə və stansiya arasında rabitəni təmin edən əsas komponentlər

mikrodalğa antenaları və sensorlardır. Metamaterialların əsas struktur elementi olan kəsik halqalı rezonatorlar mənfı dielektrik nüfuzluqluna malik olmaqla, biotibbi sensorlarda geniş istifadə olunur. Mədə-bağırsaq xəstəliklərinin monitorinqi və müalicəsi üçün istifadə olunan kapsul formalı naqilsiz endoskop metamaterial antenanın ən əhəmiyyətli tətbiqlərindən biridir. Xərcəngin qeyd olunmasında da metamaterialın istifadəsi mümkündür. Mikrodalğalı antenaları və metamaterial əsaslı strukturları birgə işləməklə daha effektiv qurğu yaratmaq mümkündür ki, bu da insan bədənində qeyri-normal nahiyyələri yüksək dəqiqliklə lokallaşdırır. Xərcəngin qeyd olunmasının əsas fiziki əsası odur ki, toxumada olan suyun miqdarının dəyişməsi toxumanın dielektrik nüfuzluğunun və elektrik keçiriciliyinin dəyişməsinə səbəb olur. Normal hüceyrələr ilə müqayisədə şiş hüceyrələrində suyun miqdarı kifayət qədər çoxdur. Bu ona gətirir ki, mikrodalğa tezliklərində şiş hüceyrələrinin dielektrik nüfuzluğu və elektrik keçiriciliyi normal hüceyrədəkindən xeyli fərqlənir. Bu fərqi qeyd edə bilmək üçün hazırlanmış biohəssas qurğular (biosensor) metal metamaterial rezonatorlardan təşkil olunmuşdur. **Tibbi görüntüləmə.** Bəlli olduğu kimi, xəyalların alınmasında istifadə olunan ənənəvi optik qurğuların və ya linzaların işçi diapazonu diffraksiya həddü ilə məhdudlaşır. Lakin metamaterial əsasında hazırlanmış mükəmməl superlinza diffraksiya həddünü aşmağa imkan verir. 2000-ci ildə işıq dalğalarının parçalanmasını kompensasiya edən və yaxın sahədə xəyalları bərpa etməyə imkan verən metamaterial əsasında hazırlanmış linza təklif edilmişdir. Mənfı sındırma əmsalına malik, ayırdetmə qabiliyyəti diffraksiya həddündən üç dəfə böyük olan ilk superlinza 2004-cü ildə mikrodalğa tezliklərində işləmək üçün hazırlanmışdır.

Bir qədər sonra, 2005-ci ildə isə yaxın işıq sahəsində diffraksiya həddünü aşan superlinza hazırlanmışdır.

Mikrodalğa hipertermiyası. Mikrodalğalar xəstə toxumanı yox etmək və ya hüceyrələrin ölməsinə səbəb olan temperatura qədər qızdırma üçün istifadə olunur. Mikrodalğalar generator tərəfindən şüalandırılır və antenalar vasitəsi ilə xəstənin bədənində çatdırılır. Xərcəngin hipertermiya vasitəsi ilə müalicəsi bədənə ətraf toxumalarını qorumaq məqsədi ilə istiliyin ciddi nəzarət oluna bilən dozalarının verilməsini tələb edir. Metamaterial əsasında hazırlanmış linzanın ən səciyyəvi xüsusiyyəti onun mənfı sındırma əmsalına malik olmaqla, mənbəyin elektromağnit sahəsini fokuslamasıdır. Bu metodla çoxlu sayda mənbələrdən istifadə etməklə şişin geniş sahəsini eyni zamanda qızdırmaq mümkündür.

Mexaniki gərginliyə həssas olan radiotezlikli mikroelektromexaniki sistemlər metamaterialların son nailiyyətləri arasında üstünlük təşkil edir. Metamaterial əsasında sınımış uzun sümükklərin sağalma prosesinin monitorinqi üçün mexaniki gərginliyə həssas naqilsiz qeydedicilər də hazırlanmışdır. Kəsikli halqalardan hazırlanmış sensor kənar yük əlavə olunmayan sümükdə xarakterik rezonans tezliyi nümayiş etdirir. Bu səbəbdən əlavə yükün tətbiqi zamanı işçi tezlik sürüşməsinin qiymətini ölçməklə sınımış sümüyün sağlması zamanı olan dəyişikliklər dəqiq müşahidə oluna bilər. Metamateriallardan istifadə edərək Rusiya, Avstraliya və niderlandlı tədqiqatçılar qrupu tərəfindən maqnit rezonans görüntüləmənin skanedişmə vaxtının 50%-dən çox qısaldılmasını təmin edən texno-

logiyalar işlənmişdir. Bu texnologiyalar xəstəxanalarda qurğuların hissələrində dəyişiklik etmədən gün ərzində edilən skanların sayını nəzərəcərpacaq dərəcədə artırmağa imkan verir. Skanedişmə aparata metamaterial təbəqəsi yerləşdirməklə qurğunun iş effektivliyində qeyri-adi yüksəlmə əldə olunmuşdur ki, bununla da siqnal-küy nisbəti (faydalı siqnalın zərərli küylərə olan nisbəti) artmışdır. Həmin qrup tərəfindən naqil metasəth formasına malik unikal metamaterial rezonatoru konstruksiya edilmişdir. Naqil şəbəkəsinin rezonans modasının nüvə maqnit rezonansına (NMR) köklənməsi ilə siqnal-küy nisbətinin əsaslı şəkildə artımına və beləliklə də maqnit rezonansı görüntüləməsinin skanedişmə müddətinin azaldılmasına, həmçinin yüksək ayırdetməyə malik xəyalların alınmasına nail olunmuşdur. Metamateriallar həm də şüalanmalardan yaxşı qoruyuculardır. Mənfı sındırma əmsalına malik bu materiallar maraqlı oluqları qədər də sirlidirlər. Burda “qoruyucu” termini “aldadıcı”, “gizlədici” kimi də başa düşülə bilər. Işıq dalğası və ya elektron dəstəsi metamaterial obyektlərin ətrafında qayıtmanın (qorunmağın) və udulmanın əksinə olaraq sınıma da məruz qalır. Metamateriallar işığı sındıraraq özündən daha uzaq məsafələrə istiqamətləndirir. Bu xüsusiyyətlərinə görə onlar tibb personalını rentgen şüalanmasından qorumağa qadirdir.

“LADA diabet” mövzusunda seminar keçirilib

ATU-nun Tədris Terapevtik Klinikasının Endokrinologiya şöbəsi Rezidentura və Magistratura şöbəsi ilə birgə rezidentlər üçün “LADA diabet” mövzusunda seminar keçirib. Tədbirə moderatorluq edən Rezidentura və Magistratura şöbəsinin müdür müavini, assistent Namiq Xəlilov bildirib ki, Endokrinologiya şöbəsi xəstələrə yüksək səviyyəli xidmət göstərməklə yanaşı, həm də universitetdə yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanması işini həyata keçirir.

Endokrinologiya şöbəsinin müdürü, dosent Səbinə Məşədiyeva-Bayramova diabetin nadir və diaqnostikası çətin gedən forması haqda ətraflı danışmış və qarşılaşdığı maraqlı klinik hadisəni nəzərə çatdırıb. Bildirib ki, LADA (Latent Autoimmune Diabetes in Adults) 3-cü və ya 2-ci

tip diabet hesab olunmur: “LADA diabet yaşlılarda (30 yaşdan sonra) yaranan tip 1 diabet sayılır. Amma ondan fərqli olaraq gediş və simptomatikası daha yumşaq olur. Bu xüsusiyyətinə görə onu çox vaxt 2-ci tip diabetə bənzədirlər. Tip 2 diabetli pasiyentlərdən fərqli olaraq, LADA diabetli

pasiyentlər normal çəkili olur, ailədə autoimmün xəstəliklərin olması ilə xarakterizə edirlər”.

Sözünə davam edən məruzəçi əlavə edib ki, ilk aylarda LADA diabetli pasiyentlər adətən insulindən asılı olmurlar: “Qan şəkərləri ilk vaxtlar sadə şəkərsalıcı preparatlarla tənzimlənir. Bir müddət sonra mədəaltı vəzin betta hüceyrələrinin üzölməsi nəticəsində insulin ifrazı tükənir və pasiyentlərə insulin təyin olunur. Şəkərli diabet tip 1-dən fərqli olaraq LADA diabetli pasiyentlərdə abdominal piylənmə, dislipidemiya, arterial hipertenzziyaya daha çox rast gəlinir. Şəkərli diabet xəstələrinin ilk öncə ətraflı müayinəsi, ondan sonra isə müvafiq dərman və ya insulin müalicəsinin təyin olunması məsləhətdir”.

Məruzə ətrafında çıxış edənler diskussiya zamanı anamnestik məlumatların vacibliyindən, diaqnostikadakı əsas məqamlardan danışdılar. Seminarın sonunda iştirakçıların sualları cavablandırılıb.

Ləyaqətli alim ömrü

Bu günlərdə III Daxili xəstəliklər kafedrasının professoru, Respublika Revmatoloqlar Assosiasiyasının üzvü, professor Fərhad Talibovun 75 yaşını qeyd etməyə hazırlaşırıq.

1950-ci ilin 17 aprelində Hacı Talibin yurdunda, Yusif kişinin ailəsində, Azərbaycanımızın dilbər guşəsi Qubada bir oğlan uşağı dünyamıza təşrif buyurdu. Mir Bağır ağa şəcərəsinə mənsub nənəsi Seyid Nərgizin əlindən tutub məktəbə gedən bu oğlan 1966-cı ildə orta məktəbi gümüş medalla başa vurub Tibb İnstitutunun Müalicə-profilaktika fakültəsinə daxil olur. 1972-ci ildə ali təhsilini başa vurur. Taleyinə 1972-74-cü illərdə Prikarpatiyada ordu sıralarında zabıt olmaq düşən professoru Hərbi-tibb fakültəsinin tələbələri xüsusi ehtiramla qəbul edirlər.

Ordudan tərxis olunduqdan sonra bu günədək Xəzər Hövzə poliklinikasında kardioloq kimi dənizçilərin sağlamlığı keşiyində dayanan Arifə xanım ilə ailə həyatı quran professoru elmə olan marağı SSRİ Tibb Elmləri Akademiyasının Revmatologiya İnstitutunun aspiranturasına aparır. 1982-ci ildə “Bazu-kürək periartritinin klinik variant gedisləri və differensial aparılmış müalicənin qiymətləndirilməsi” mövzusunda namizədlik, 1993-cü ildə isə “Revmatoid artritli xəstələrdə anemiya” mövzusunda doktorluq işini müdafiə edir. 1994-cü ildən I Daxili xəstəliklər və reanimatologiya, 2019-cu ildən isə III Daxili xəstəliklər kafedrasının professorudur.

100-dən çox elmi işin, 10-a qədər tədris vəsaitinin müəllifidir. Bu işlərin bir qismi xaricdə, sanballı elmi jurnallarda işıq üzü görüb.

Keçən il professorun rəhbərliyi ilə “Revmatologiya (terminlər, anlayışlar)” kitabı, bu il isə revmatologiya fənni üzrə dərs vəsaiti PDF formatında tələbələrə istifadəsinə verilib. Yazı masasının üstündə Cəlil Məmmədquluzadə və Üzeyir Hacıbəylinin əsərləri olan professor, gənclərimizin milli ruhda tərbiyələnməsi yolunda əzmkarlıq və nümunə göstərir.

Dayaq-hərəkət sisteminin patologiyaları ilə ciddi məşğul olan F. Talibov asudə vaxtlarını idmanla həsr etməklə, bu gün qamətimizi pozan osteoartroz və osteoxondroz kimi patologiyalardan qorunmaqda şəxsi nümunə göstərir.

Birgə çalışdığımız 30 il ərzində professorda qıbtə ediləcək bir təmkin görmüşəm. Bir dəfə də olsun səsinin tonunu qaldırmayan professor bizlər üçün yaxşı dövlətçilik nümunəsidir. Avropa ölkələrinin tarixini, coğrafiyasını yaxşı bilən, qabaqcıl nə varsa onu mənimsəməyi təbliğ edən alimdir. Yaxşı mənada həsəd apardığımız məqamlardan biri də uzaq ölkələrdən gələn keçmiş tələbə zəngləri, eləcə də ona ithaf olunan yazılardır:

Həm şəfa verənsən, həm öyrədənsən, Özünə, sözüne qiymət verənsən. Haqqı, ədaləti, düzlük sevensən. Fərhad, dözmüsən hər çətinliyə, Köməyin çox dəyib qoca, körpəyə.

Elmi-pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olan professor Talibov həm də gözəl ailə başçısıdır. Nəvələrinə Azərbaycan mədəniyyəti və ədəbiyyatı, xalqımızın tarixi və milli ənənələrini sevrə-sevrə aşılayır.

Ömrün 75-ci baharında Fərhad müəllim valdeynlərini - atası Yusif kişini, anası Bədriə xanımı qədərbilənliliklə xatırlayır: “Həyatda nail olduqlarıma görə valdeynlərimə borcluyam!”.

III Daxili xəstəliklər kafedrasının əməkdaşları adından 75 illik yubileyi universitetimizin 95 illik yubileyi ilə üst-üstə düşən professor Fərhad Talibovu təbrik edir, ona sağlam uzunömürlülük diləyirik!

III Daxili xəstəliklər kafedrasının əməkdaşları adından, dosent Nağdəli Keştəkli (Zamanov)

Anatomiya muzeyi şagirdlərdə böyük təəssürat yaradıb

Azərbaycan Tibb Universitetinin İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrası nəzdində fəaliyyət göstərən Anatomiya muzeyi hər zaman nəinki tibb işçilərinin və tələbələrin, eyni zamanda digər sahədə çalışan və təhsil alan insanların diqqətini çəkib.

tanış edib. Maraqlı və maarifləndirici tədbir zamanı şagirdlər öz təəssüratlarını bölüşüblər. 71 sinfinin şagirdi Məryam Məhdiyeva bildirib ki, hələ uşaq yaşlarından gələcəkdə həkim olmaq və insanlara kömək etməyi arzulayıb. Məhz buna görə Anatomiya muzeyini

Aprelin 10-da Bakının ən nüfuzlu məktəblərindən biri olan “Oxbridge Academy”-nin 7C və 7I siniflərinin şagirdləri və onların müəllimləri Anatomiya muzeyini ziyarət ediblər. Kafedranın dosenti, t.ü.f.d. Misir Bayramov yeniyetmə ziyarətçilərə bir əsrdən artıqdir fəaliyyət göstərən muzey haqqında ətraflı məlumat verərək, onları muzeydə yerləşən çoxsaylı eksponatlarla

ziyaret etmək onun üçün çox əlamətdardır. 7C sinfində oxuyan Nilay Ahadzadə ekskursiyanın olduqca maraqlı və yaddaqalan keçdiyini vurğulayaraq, bu gün anatomiya sahəsi üzrə bir çox yeni biliklər əldə etdiyini deyib.

“Oxbridge Academy”-nin müəllimləri və şagirdləri ekskursiyanın təşkilinə görə ATU-nun rəhbərliyinə və muzeyin işçilərinə təşəkkürlərini bildiriblər.

Fiziki aktivlik 19 xroniki xəstəlik riskini azaldır

Ayova Universitetinin tədqiqatçıları xroniki xəstəliklərin qarşısının alınmasında fiziki fəaliyyətin əhəmiyyətini vurğulayır. AZƏRTAC “Medical Xpress” portalına istinadla xəbər verir ki, universitetin dosenti Lukas Karrın rəhbərlik etdiyi tədqiqat, fiziki aktivlik səviyyəsi ilə xroniki xəstəliklər arasında güclü əlaqəni ortaya çıxarıb.

Araşdırma zamanı universitetin Sağlamlıq Tibb Mərkəzində müayinə olunan 7000-dən çox pasiyentin fiziki fəaliyyət səviyyəsi barədə cavabları təhlil edilib. Tədqiqat nəticələri göstərib ki, həftəlik ən azı 150 dəqiqə orta və ya güclü intensivlikdə idmanla məşğul olanlar, ürək-damar xəstəlikləri, xərçəng, tənəffüs xəstəlikləri və diabet daxil olmaqla 19 xroniki xəstəliyin yaranma riskini əhəmiyyətli dərəcədə azaldırlar. Daha az aktiv olanlar isə bu xəstəliklərin inkişafı üçün şərait yaradırlar. Bu araşdırma əsasında,

nikə Xəstəliyin Qarşısının Alınması” jurnalında dərc edilib. Həmçinin “Fiziki Fəaliyyət və Sağlamlıq” jurnalında dərc edilən əlaqəli araşdırmada tibb işçilərinin fiziki fəaliyyət məsləhətləri verdiyi zaman siqorta şirkətlərinin bu xidmətləri 95 faiz hallarda ödədiyi aşkar edilib.

L.Karr bu yanaşmanın yalnız xroniki xəstəlik riskinin azaldılmasına deyil, həm də daha sağlam və aktiv bir cəmiyyətin formalaşmasına töhfə verəcəyini vurğulayır.

Tədqiqat 2017-ci ilin noyabrından 2022-ci ilin dekabrına qədər aparılıb. Onun nəticələri ABŞ səhiyyə sistemində xəstələrin fiziki fəaliyyət səviyyələrinin ölçülməsi və müvafiq sağlamlıq xidmətlərinə yönləndirilməsi üçün yeni metodların tətbiqinə işıq salır.

Etibarsız sayılır

Kerem Bardakçı Yusuf oğlunun (I MPF, qrup 118A-14b) müvəffəqiyyət kitabçası itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Allah rəhmət eləsin!

Əczaçılıq texnologiyası və idarəçiliyi kafedrasının əməkdaşları II Daxili xəstəliklər kafedrasının professoru **Tamfira Əliyevanın** vəfatından kədərləndiklərini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

I Cərrahi xəstəliklər kafedrasının əməkdaşları kafedranın dosenti Nadir Zeynalova anası **Tamfira xanımın** vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrasının əməkdaşları ATU-nun təsərrüfat işləri üzrə mühəndisi Malik müəllimə qardaşı **Həzi Məmmədovun** vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI SƏHIYYƏ NAZİRLİYİ
AZƏRBAYCAN TİBB UNIVERSİTETİ
KAFEDRALAR ÜZRƏ AŞAĞIDAKI YERLƏRİ TUTMAQ ÜÇÜN MÜSABİQƏ ELAN EDİR:

Kafedranın professoru:

- II Cərrahi xəstəliklər kafedrası - 1 yer

Kafedraların dosentləri:

- Qulaq, burun, boğaz xəstəlikləri kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Ağciyər xəstəlikləri kafedrası - 1 yer
- I Daxili xəstəliklər kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Əczaçılıq texnologiyası və idarəçiliyi kafedrası - 1 yer
- Ortopedik stomatologiya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Ailə təbabəti kafedrası - 2 yer (0,5 vahid)

Kafedraların assistentləri:

- Qulaq, burun, boğaz xəstəlikləri kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- I Cərrahi xəstəliklər kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- II Cərrahi xəstəliklər kafedrası - 2 yer (0,5 vahid)
- Uşaq cərrahlığı kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- I Daxili xəstəliklər kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Farmakologiya kafedrası - 1 yer
- Farmakologiya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Farmakoqnoziya kafedrası - 2 yer
- II Uşaq xəstəlikləri kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Onkologiya kafedrası - 2 yer (0,5 vahid)
- I Mamalıq və ginekologiya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Nevrologiya kafedrası - 1 yer
- Travmatologiya və ortopediya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Əczaçılıq toksikologiyası və kimya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Ortopedik stomatologiya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Allerqologiya və immunologiya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Tibb və sağlamlıq elmləri təhsili kafedrası - 1 yer
- Əczaçılıq kimyası kafedrası - 1 yer

Kafedraların baş müəllimləri:

- Tibb və sağlamlıq elmləri təhsili kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Farmakoqnoziya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)

Elmi Araşdırmalar Mərkəzi:

- Molekulyar biologiya və tibbi genetika şöbəsi (kiçik elmi işi) - 1 yer

Müsabiqədə iştirak etmək üçün sənədlərin təqdim olunma müddəti elan qəzetdə dərc olunduğu gündən 30 gün keçənədəkdir. Sənədlər rektorun adına yazılmış ərizə ilə birlikdə aşağıdakı ünvana təqdim edilməlidir:

AZ 1007, Bakı şəhəri, Ənvər Qasımzadə küçəsi,14
Telefon: 597-10-08

Müsabiqədə iştirak etmək istəyənlərin nəzərinə

Kafedralar üzrə vakant yerləri tutmaq üçün müsabiqədə iştirak edənlər Elmi katibliyə aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidirlər:

1. Rektorun adına ərizə.
2. Kadrlar uçotunun şəxsi vərəqi.
3. Kafedradan verilmiş xasiyyətnamə. Xasiyyətnaməni kafedranın müdiri və həmkarlar təşkilatının sədri imzalamalıdır. Xasiyyətnamənin müsbət və ya mənfi olması, o cümlədən bu şəxsin yeni müddətə kafedrada çalışıb və ya çalışmaması əsaslandırılmalıdır.
4. Tərcümeyi-hal. Burada şəkil, ad, soyad, bitirdiyi məktəblər, elmi ad və dərəcələr, bildiyi dillər, bildiyi kompüter proqramları, çap olunmuş işlərin sayı, işlədiyi yerlər, hazırkı vəzifədə neçə il çalışması, niyə bu vəzifədə yenidən seçilmək istəməsi, olduğu ixtisasartırma kursları, ailə vəziyyəti barədə ətraflı məlumat, yaşadığı ünvan, elektron poçt ünvanı və telefonu göstərilməlidir.
5. ATU-nun klinikalarında çalışanlar üçün son beş ilin həkimlik fəaliyyəti barədə klinikadan verilməmiş arayış. Arayış klinikanın direktoru və həmkarlar təşkilatının sədri tərəfindən imzalanmalıdır.
6. Son beş il ərzində çap olunan elmi işlərin siyahısı. Siyahı müəlif və kafedra müdiri tərəfindən imzalanmalıdır.
7. Açıq mühazirənin və ya açıq təcrübə dərslərin videoçəkilişinin diski (əgər bal-reyting cədvəli üzrə qiymətləndirilmə zamanı təqdim edilməyibsə).
8. Şəxsiyyət vəsiqəsinin surəti.
9. Müvafiq elmi dərəcə diplomları və elmi ad attestatlarının surəti.
10. “Pedaqoji peşəkarlığın inkişafı” mövzusunda təlimlərdə iştirakı barədə sertifikatın surəti.

Qeyd: ATU-nun əməkdaşı olmayan mütəxəssislər siyahıdakı 3-cü, 5-ci və 7-ci bənddəki sənədlərin əvəzinə, sonuncu iş yerindən verilən xasiyyətnamə, işlədiyi klinikadan həkimlik fəaliyyəti barədə arayış və əmək kitabçasından çıxarışı təqdim etməlidir.